

بررسی عوامل مرتبط با احساس

امنیت اجتماعی زنان

(مورد مطالعه: زنان ساکن مجتمع‌های

مسکونی مهرشهر ایلام)

مسعود الماسی*

مری گروه علوم اجتماعی دانشگاه پیام‌نور

چکیده

افزایش روند مهاجرت به شهر ایلام و توسعه فیزیکی این شهر، ساختار جوان جمعیت و رسیدن به سن ازدواج و نیاز به مسکن، و نیز عدم وجود زمین کافی برای ساخت مسکن خانوارهای جدید، توجه به احداث مجتمع‌های مسکونی را در این شهر حائز اهمیت نموده است. با این وجود ایجاد چنین طرح‌های انبوه و عظیمی، همراه با نوع معماری و فشرده بودن فضای آنها، پیامدها و مشکلات دیگری را با خود به همراه دارد که از مهمترین آنها، عدم احساس امنیت در بین ساکنین این مجتمع‌ها می‌باشد. این مساله ذهن بسیاری از اندیشمندان، آسیب‌شناسان اجتماعی و نهادهای ذیربط را به خود مشغول نموده است. در این راستا این مقاله، به شیوه پیمایشی و با توزیع پرسش‌نامه در بین ۲۷۴ نفر، به بررسی احساس امنیت اجتماعی زنان ساکن مجتمع‌های مسکونی مهرشهر ایلام و عوامل مرتبط با آن پرداخته است. بررسی فرضیه‌ها بیانگر آن است که متغیرهای میزان رضایت از عملکرد ناجا، کنترل اجتماعی، سرمایه اجتماعی و جهت‌گیری مذهبی با احساس امنیت اجتماعی، همبستگی مستقیم، متوسط، و در سطح ۹۹ درصد معنی‌داری دارد. همچنین رابطه معنی‌داری بین متغیر راهبرد کنارآمدن با محیط و متغیر وابسته مشاهده نمی‌شود. تفسیر نتایج تحلیل رگرسیونی چند متغیره نشان می‌دهد که متغیرهای میزان رضایت از عملکرد ناجا و سرمایه اجتماعی تقریباً ۳۲ درصد از تغییرات متغیر وابسته یعنی احساس امنیت را تبیین

* نویسنده مسئول

تاریخ تصویب: ۱۳۹۵/۱۰/۱۹

تاریخ دریافت: ۱۳۹۳/۱۲/۱۳

نموده‌اند. در مجموع، ارزیابی یافته‌ها نشان می‌دهد که مدل پژوهش حاضر از قدرت تبیین و پیش‌بینی متوسطی برخوردار است.

واژگان کلیدی

احساس امنیت اجتماعی؛ کنترل اجتماعی؛ رضایت از عملکرد ناجا؛ مسکن مهر؛ شهر ایلام.

مقدمه و بیان مساله

افزایش روند مهاجرت به شهر ایلام و توسعه فیزیکی این شهر در دهه‌های اخیر از یک سو، و عدم وجود زمین کافی برای ساخت مسکن خانوارهای جدید از سوی دیگر، توجه به احداث مجتمع‌های مسکونی را در این شهر حائز اهمیت نموده است. این امر در کنار ساختار جوان جمعیت و رسیدن به سن ازدواج و نیاز به مسکن، دولت را بر آن داشته تا با ایجاد مجتمع‌های مسکونی مهر، گام مهمی در جهت رفع بخشی از این مشکلات بردارد. با این وجود، ایجاد چنین طرح‌های انبوه و عظیمی، به دلیل نوع معماری و فشرده بودن فضای آنها، و همچنین احداث در حاشیه شهر ایلام، پیامدها و مشکلات متعددی را با خود به همراه داشته که از مهمترین آنها، به مخاطره افتادن احساس امنیت در بین ساکنان است.

احساس امنیت را می‌توان "میزان آرامش خاطر ذهنی و روانی افراد در مورد اینکه در زندگی روزمره خود چقدر در برابر خطرات احتمالی و مزاحمت دیگر افراد جامعه مصونیت دارند"، تعریف کرد (مظلوم و اسماعیلی، ۱۳۸۹: ۲۲۵). ویویر^۱ احساس امنیت اجتماعی را توانمندی جامعه برای مراقبت از خصوصیات و ویژگی‌های بنیادین خود در شرایط تغییر و تهدیدات عینی و احتمالی تعریف نموده (امین‌بیدختی و شریفی، ۱۳۹۱: ۱۶) که سازه‌ای چند بعدی است و در ارتباط با شرایط اجتماعی و اقتصادی افراد مختلف به گونه‌های متفاوت ظهور یافته و به اشکال مختلف قابل سنجش و اندازه‌گیری است، لذا با بسیاری از عناصر اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی جامعه ارتباط می‌یابد. امروزه اهمیت این موضوع در جامعه، باعث شده است پژوهشگران از ابعاد و زوایای مختلف، آن را مورد پژوهش و بررسی قرار دهند.

^۱ Wavier

بابایی و حسینی (۱۳۹۴) در پژوهش خویش نشان دادند بین میزان پای بندی به ارزش‌های دینی و ابعاد مختلف احساس امنیت اجتماعی (جنسیتی، فکری، اقتصادی و فرهنگی) رابطه معناداری وجود دارد.

در پژوهش حاتمی و همکاران (۱۳۹۴)، پای‌بندی به مذهب، اطلاع‌رسانی و وسایل ارتباط جمعی، حمایت اجتماعی، وقوع جرم در منظر افراد، تحصیلات، قومیت، سن و رعایت نکات ایمنی، مهمترین عوامل موثر بر احساس امنیت اجتماعی زنان شهر کرمانشاه بوده‌اند.

نتایج پژوهش رستگار و همکاران (۱۳۹۴) نشان داده‌اند که بین احساس امنیت اجتماعی زنان و سلامت اجتماعی آنان، و ابعاد آن، رابطه معنادار و مثبت وجود دارد و احساس امنیت اجتماعی زنان بیشترین تاثیر را بر انسجام، انطباق و سلامت اجتماعی آنان دارد.

یحیی‌زاده و خدری (۱۳۹۴) در پژوهش خود نشان دادند بین گرایش به مشارکت در تامین امنیت، تلقی از عملکرد پلیس، پایگاه اجتماعی-اقتصادی (ذهنی و عینی) و امنیت اجتماعی رابطه مستقیم و بین احساس محرومیت نسبی و امنیت اجتماعی رابطه معکوس وجود دارد.

احمدی و کلدی (۱۳۹۲) نشان دادند که رابطه معنی‌داری بین احساس امنیت اجتماعی زنان در شهر سنندج و حمایت اجتماعی و محل سکونت وجود دارد.

یافته‌های پژوهش قاسمی و محمدی (۱۳۹۲) حاکی از آن است که عوامل مؤثر بر امنیت شهروندان سن، جنس، رضایت اجتماعی و ویژگی‌های شخصیتی می‌باشد.

مشکینی و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهشی نشان دادند متغیر انسجام اجتماعی در گروه زنان و متغیر حمایت اجتماعی در گروه مردان، بیش‌ترین نقش را در تبیین متغیر ادراک امنیت اجتماعی دارد.

موحد و همت (۱۳۹۲) در پژوهش خود نشان دادند که متغیرهای؛ نگرش به حجاب، عزت نفس، وسایل ارتباط جمعی نوین، دین‌داری اعتقادی، پیامدی و

مناسکی، سرمایه فرهنگی - آموزشی، فرهنگی - گردشگری و فرهنگی - اجتماعی با متغیر احساس امنیت اجتماعی زنان ارتباط معناداری دارد.

اکبری و پاک‌بنیان (۱۳۹۱) در "تاثیر کالبد فضاهاى عمومى بر احساس امنیت اجتماعى زنان"، نشان داده‌اند که بلندمرتبه بودن، پتانسیل‌هایی برای کاهش احساس امنیت در مجموعه‌های مسکونی فراهم می‌آورد.

امین‌بیدختی و شریفی (۱۳۹۱) در پژوهش خود به این نتیجه دست یافتند که سرمایه اجتماعی بر روی امنیت جانی، مالی و سیاسی اثر مثبت و معنی‌داری دارد.

مهمترین یافته پژوهش طاهری و همکاران (۱۳۹۱) وجود رابطه مثبت و معنادار بین نقش پلیس با احساس امنیت در بین شهروندان اصفهانی بود. در رابطه با معناداری هر یک از ابعاد؛ بعد جدیت پلیس با بعد فکری احساس امنیت؛ بعد عملکرد پلیس با بعد مالی و بعد جمعی احساس امنیت؛ بعد توانایی پلیس با بعد جمعی و بعد فکری احساس امنیت معنادار بوده، و رابطه دیگر ابعاد، معنادار نبوده است.

توجه به پژوهش‌های ذکر شده بیانگر آن است که احساس امنیت تحت تاثیر مولفه‌های متعددی قرار دارد و از اصلی‌ترین مولفه‌هایی که آن را ارتقا می‌بخشد و جامعه را سالم، آرام و مطلوب می‌سازد، سرمایه اجتماعی است. سرمایه اجتماعی ماده خامی از جامعه مدنی است که از تعامل روزمره مردم به‌دست می‌آید و به ایجاد ارتباطات اجتماعی و شبکه‌های اجتماعی مبتنی بر اصول اعتماد، همکاری متقابل و قواعد کنش اجتماعی می‌پردازد. بوردیو^۱ سرمایه اجتماعی را مجموعه منافع مادی یا معنوی می‌داند که به یک فرد یا گروه اجازه می‌دهد شبکه پایداری از روابط کم و بیش نهادینه شده بر اساس آشنایی و شناخت کامل را در اختیار داشته باشد (فیلد، ۱۳۹۲: ۳۱). همچنین بر اساس دیدگاه بوم‌شناسی، هر اندازه افراد دارای سرمایه اجتماعی بالاتری باشند، (به این معنا که این متغیر به عنوان مجموعه‌ای از ذخائر ارزشمند مانند اعتماد متقابل در بین افراد، حمایت‌های اجتماعی، روانی و مالی، وجود شبکه‌های

^۱ Bourdieu

خویشاوندی، حس تعلق و وابستگی، حسن تفاهم، همدردی، دوستی، همبستگی و سرمایه در برنامه‌های مختلف زندگی در محیط زندگی برای افراد وجود داشته باشد) سازگاری و در نتیجه احساس امنیت آنها در مجتمع‌های مسکونی در وضعیت بهتری قرار خواهد گرفت. دیدگاه بوم‌شناسی بر آن است که زندگی در نواحی کلان شهرها، باعث بی‌برنامگی، آشفتگی، آنومی و خصوصیات چونی ضعیف پیوندهای اجتماعی و از بین رفتن حمایت‌های اجتماعی می‌شود. زندگی در چنین محیط‌هایی به فشارهای فیزیکی و روانی برای افراد منجر می‌شود، لذا به آنها احساس از خود بیگانگی و جدایی دست می‌دهد. در صورتی که این مدل اتفاق بیفتد، افراد به‌طور قابل توجهی با چالش‌هایی در حفظ سلامت روانی و فیزیکی مواجه می‌شوند، به‌طوری که نظام حمایت اجتماعی برای آنها ضعیف می‌شود و احساس ناامنی می‌کنند (شویریان و شویریان، ۱۹۹۳: ۲۸۷). اهمیت سرمایه اجتماعی در کنار وضعیت روابط همسایگی در لایه‌های مختلف، عامل مهمی در تبیین واریانس‌های احساس ناامنی در جامعه محسوب می‌گردد. بر این اساس در این مقاله، سرمایه اجتماعی به‌عنوان یکی از متغیرهای اساسی و اثر گذار بر احساس امنیت زنان مورد استفاده قرار گرفته است.

بر اساس تئوری کنترل اجتماعی هیرشی^۱، پیوند فرد با جامعه مهمترین متغیر در هم‌نوا بودن یا هم‌نوا نبودن فرد است. بر این اساس گروهی که اعضای آن با هم انسجام و همبستگی قوی‌تری داشته باشند، بهتر قادر به اعمال کنترل و نظارت اجتماعی بر روی اعضایش خواهد بود تا گروهی که بین آنها انسجام و همبستگی استواری وجود نداشته باشد. بر این اساس احساس ناامنی وقتی اتفاق می‌افتد که قیود فرد نسبت به اجتماع ضعیف شوند، یا به‌طور کلی از بین بروند. هیرشی این قیود را تحت چهار مفهوم کلی دلبستگی^۲، تعهد^۳، مشارکت و درگیری^۴ و باور و اعتقاد^۵ خلاصه می‌کند

^۱ Hirschi

^۲ Attachment

^۳ Commitment

^۴ Involvement

^۵ Belief

(هیرشی، ۱۳۷۹: ۳۸-۳۴). در این راستا وجدان، خانواده، طایفه و نهادهای امنیتی از مهمترین شاخص‌های محاسبه شده جهت سنجش میزان کنترل اجتماعی پاسخگویان، در پژوهش حاضر بوده‌اند.

از دیگر مولفه‌های اثرگذار بر احساس امنیت افراد در جامعه، جهت‌گیری و نگرش مذهبی آنهاست. آلپورت استدلال می‌کند که نگرش مذهبی تعیین می‌کند که چگونه کارکردهای مذهبی، به‌عنوان مکانیزمی برای ارزش‌یابی در ارتباط با حوادث استرس‌زای زندگی به کار می‌روند. این ارزش‌یابی می‌تواند بین نگرش‌های مذهبی و احساس امنیت اتصال برقرار کند. وی بر این باور است که میل و گرایش دینی یک عامل مستقل و خودمختار در شخصیت انسان بوده و تمام اجزاء دیگر شخصیت را در یک سیستم واحد کلی وحدت می‌بخشد. او در بحث شخصیت انسان متوجه شد که کل زندگی انسان وابسته به ایمان اوست (آلپورت، ۱۹۶۷: ۴۳۳). به این معنا که هر چه یک فرد دارای دین داری درونی باشد، احساس آرامش و امنیت بیشتری دارد و هر چه دین را در جهت رفاه نیازهای اجتماعی به کار ببرد و به اصل آن توجه نداشته باشد، احساس امنیت پایین تری دارد.

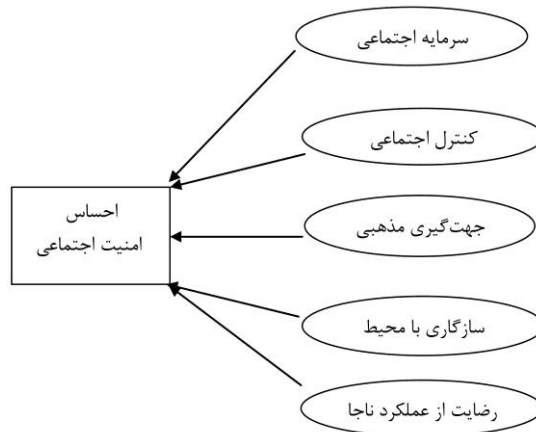
سازگاری فرد و تطابق وی با محیط نیز از دیگر مولفه‌های اساسی در احساس امنیت وی در جامعه است. از دیدگاه پارسونز چهار خرده نظام برای هر نظام اجتماعی (در هر سطحی) مطرح است که برای همه نظام‌ها ضروری است و هر یک کارکردی را بر عهده دارند. کارکرد آنها در جهت برآوردن یک نیاز یا نیازهای نظام است که در نهایت همه به دنبال حفظ مجموعه کل هستند و می‌خواهند نظم و ثبات را در جامعه به وجود آورند. یکی از این چهار خرده نظام، تطبیق و سازگاری با محیط از طریق ارگانسیم رفتاری است (ریتزر، ۱۳۹۴: ۱۳۷). بر این اساس و مادامی که زنان ساکن مجتمع‌ها نتوانند ارگانسیم رفتاری خود را با محیط تطبیق دهند، همواره احساس ناامنی می‌کنند.

در راستای توجه به بحث احساس امنیت، به‌ویژه در مجتمع‌های مسکونی، مقاله حاضر در پی آن است که احساس امنیت زنان ساکن مجتمع‌های مسکونی مهر شهر ایلام و عوامل مرتبط با آن را مورد بررسی قرار دهد. تغییر و تحولات به وجود آمده در شهر

ایلام و رشد و افزایش سریع جمعیت شهری و سابقه اندک زندگی آپارتمان‌نشینی و پی‌آمدهای فرهنگی، اجتماعی و فضایی آن و ظهور خصوصیات فرهنگی جدید، و تأثیر همه این موارد بر احساس امنیت شهروندان، همچنین عدم انجام پژوهش علمی در این زمینه، ضرورت انجام این پژوهش را باعث شده است. در واقع هدف اساسی مقاله حاضر، ضمن شناخت وضعیت احساس امنیت در بین نمونه مورد بررسی، دست‌یابی به پاسخ این سوال است که چه عواملی با این مساله در ارتباط هستند و نقش هر یک از آن عوامل در احساس ناامنی زنان چگونه است؟ همچنین متغیرهای جهت‌گیری مذهبی، سرمایه اجتماعی، کنترل اجتماعی، رضایت از عملکرد ناجا و راهبردهای کنار آمدن با محیط و سازگاری زنان، به عنوان مهمترین عوامل مرتبط با احساس امنیت پاسخگویان، در مقاله حاضر مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

مدل نظری

فرضیه‌های تحقیق

در مجتمع‌های مسکونی مهر شهر ایلام:

۱. افزایش میزان سرمایه اجتماعی باعث افزایش احساس امنیت زنان می‌شود.
۲. افزایش میزان کنترل اجتماعی باعث افزایش احساس امنیت زنان می‌شود.

۳. افزایش میزان جهت‌گیری مذهبی باعث افزایش احساس امنیت زنان می‌شود.
۴. افزایش میزان سازگاری با محیط باعث افزایش احساس امنیت زنان می‌شود.
۵. افزایش میزان رضایت از عملکرد ناجا باعث افزایش احساس امنیت زنان می‌شود.

روش پژوهش

روش پژوهش، پیمایش بر اساس طرح مقطعی^۱ است. جامعه آماری، کلیه ساکنین مجتمع‌های مسکن مهر شهر ایلام به تعداد تقریبی ۹۵۰ خانوار است، و حجم نمونه آماری بر اساس فورمول کوکران، با فرض حداکثر واریانس $q = 0/5$ ، $p = 0/5$ و با $0/95$ سطح اطمینان، ۲۷۴ نفر می‌باشد. احتساب این مقادیر از واریانس و درصد خطا، در راستای کاهش احتمال خطا، افزایش حجم نمونه و در نتیجه تحت پوشش قرار دادن تعداد بیشتری از پاسخگویان صورت گرفته است.

$$n = \frac{\frac{t^2 pq}{d^2}}{1 + \frac{1}{N} \left(\frac{t^2 pq}{d^2} - 1 \right)} = 274$$

در اینجا t احتمال صحت در گفتار (برابر ۱/۹۶)، q عدم وجود و P وجود صفت در نمونه، n جمعیت نمونه، N جامعه آماری و d (برابر ۰/۰۵) احتمال خطا است. اطلاعات مورد نیاز با استفاده از توزیع پرسش نامه به شیوه نمونه‌گیری تصادفی منظم در بین نمونه مورد نظر گردآوری شده است. به این صورت که ابتدا محلات مسکن مهر شهر ایلام به ۲ منطقه تقسیم شد. سپس ۴ پژوهشگر آموزش دیده، با مراجعه به این مناطق، و مراجعه به درب منازل به تکمیل پرسش نامه‌ها اقدام نمودند. در این راستا، ابتدا هدف از انجام پژوهش برای پاسخگویان تشریح، و پس از اخذ رضایت شفاهی ایشان، اقدام

^۱ Cross-sectional

به تکمیل پرسش نامه شد. با توجه به اینکه تقریباً کل افراد مورد نظر از سواد کافی برخوردار بودند، لذا پرسش نامه در بین این افراد به صورت خود اجرا تکمیل گردید که البته در این زمینه تلاش لازم برای افزایش میزان پاسخگویی، کیفیت پاسخگویی و کاهش سوالات بی‌پاسخ انجام شد. پرسش نامه‌های مربوط به افراد بی‌سواد نیز به صورت مصاحبه‌ای و توسط پرسشگران تکمیل شد.

پرسش نامه مورد نظر از سه بخش تشکیل شده است. در بخش اول سوالات زمینه‌ای؛ سن، شغل، وضع تاهل، سطح سواد، سطح درآمد، محل تولد و... مورد سوال قرار گرفته است. در بخش دوم عوامل بالقوه مرتبط سنجش شده‌اند. سوالات مندرج در این بخش که به صورت طیف لیکرت (۱ کاملاً مخالفم تا ۵ کاملاً موافقم) طراحی شده‌اند، از رساله‌های کارشناسی ارشد و دکتری داخل کشور و یا از مقالات لاتینی اخذ شده‌اند که توسط اساتید داخلی ترجمه و هنجاریابی شده‌اند. سازگاری (۷ گویه با حداقل نمره کلی ۷ و حداکثر ۳۵)؛ از مقاله ترجمه شده لی^۱ و همکاران، سرمایه اجتماعی (۱۳ گویه با حداقل نمره کلی ۱۳ و حداکثر ۶۵)؛ از پرسش‌نامه سنجش‌ها و نگرش‌های ایرانیان توسط چلبی و همکاران، و جهت‌گیری مذهبی (۸ گویه با حداقل نمره کلی ۸ و حداکثر ۴۰)؛ از پرسش‌نامه استاندارد آلپورت و راس^۲ اخذ گردیده است. در بخش سوم پرسش‌نامه، و جهت سنجش متغیر وابسته، از طیفی خودساخته، مشتمل بر ۱۰ گویه استفاده شده است. نمره‌دهی این بخش نیز بر روی یک مقیاس ۵ آتیمی بر اساس طیف لیکرت (۱ کاملاً مخالفم تا ۵ کاملاً موافقم) ارزیابی شده و حداقل نمره کلی ۱۰، بیانگر احساس امنیت پایین، و حداکثر آن ۵۰، بیانگر احساس امنیت بالا و بهتر می‌باشد.

برای بررسی اعتبار پرسش‌نامه، از اعتبار صوری استفاده شد. به این ترتیب که پس از طراحی گویه‌های طیف‌های مربوطه، جهت تایید اعتبار در اختیار ۶ تن از اساتید

^۱ Lee

^۲ Allport & Ross

رشته‌های علوم اجتماعی و روان‌شناسی دانشگاه پیام‌نور قرار گرفت. اظهار نظر این افراد در راستای سنجش گویه‌های هر طیف، در نهایت به گزینش گویه‌های مناسب برای هر طیف منجر شد. برای بررسی روایی^۱ گویه‌های شاخص اصلی تحقیق نیز از روایی درونی و آلفای کرونباخ^۲ و ضریب پایایی استفاده شد. پرسش‌نامه اولیه، در بین ۳۵ نفر از افراد نمونه مورد بررسی توزیع و مورد پیش‌آزمون^۳ قرار گرفت، سپس گویه‌هایی که ضریب آلفای آنها کمتر از ۰/۷ بود، به‌عنوان گویه‌های ناپایا حذف شده و پرسش‌نامه نهایی تدوین گشت (جدول ۱). اطلاعات گردآوری شده، در سه سطح توصیفی، استنباطی (ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل واریانس F) و تبیین رگرسیونی چند مرحله‌ای به وسیله نرم‌افزار spss نسخه ۱۸ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

جدول ۱. ضریب آلفای کرونباخ مقیاس‌های پرسشنامه

طیف	احساس امنیت	ترس از بی‌ایمنی اجتماعی	کنترل اجتماعی	جهت‌گیری مذهبی	سازگاری	عملکرد نجا	رضایت از
تعداد گویه‌ها	۱۰	۱۳	۶	۸	۷	۷	
آلفا کرونباخ	۰/۸۷	۰/۷۰	۰/۷۰	۰/۹۰	۰/۷۱	۰/۸۷	

مفاهیم و متغیرهای پژوهش

احساس امنیت اجتماعی: احساس امنیت عبارت است از نوعی ذهنیت و جهت‌گیری روانی مثبت از سوی شهروندان نسبت به عدم تأثیرگذاری رویدادها و تهدیدات در

^۱ Validity

^۲ Kronbakhs Alpha.

^۳ Pre test

شرایط فعلی و آتی، در حوزه‌های امنیت اجتماعی، ثبات سیاسی، انسجام هویتی، یک پارچگی و امنیت سرزمین (حاجیان، ۱۳۸۴: ۲۸). منظور از این متغیر آن است که افراد با حضور در اجتماع، محیط کار، مکان‌های عمومی، خیابان و... تا چه حد اطمینان دارند که امنیت آنها تأمین شود و احساس ترس و نگرانی نکنند. در این پژوهش، احساس امنیت اجتماعی، هرگونه نگرانی از تهدید، ترس هنگام تنهایی در خیابان، ترس از حضور در خیابان به ویژه در شب، عدم اعتماد به غریبه‌ها و... در مجتمع‌های مسکن مهر را شامل می‌شود که در سطح سنجش کمی و به وسیله حاصل جمع نمرات ۱۰ گویه، بر اساس طیف ۵ درجه‌ای لیکرت، سنجیده شده است.

سرمایه اجتماعی: پوتنام^۱ سرمایه اجتماعی را مجموعه‌ای از مفاهیم چون اعتماد، هنجارها و شبکه‌ها می‌داند که موجب ایجاد ارتباط و مشارکت بهینه یک اجتماع می‌شود و در نهایت منافع متقابل آنها را تأمین خواهد کرد (وحیدا و همکاران، ۱۳۸۳: ۶۱). در این پژوهش سرمایه اجتماعی با استفاده از ۱۳ گویه مأخوذ از پرسش‌نامه سنجش‌ها و نگرش‌های ایرانیان که توسط چلبی و همکارانش طراحی شده، در سطح کمی سنجش شد.

کنترل اجتماعی: به مجموعه عوامل محسوس و نامحسوس که یک جامعه در جهت حفظ معیارهای خود به کار می‌برد و مجموعه موانعی که به قصد جلوگیری افراد از کج روی اجتماعی در راه آنان قرار می‌دهد، گفته می‌شود. این متغیر توسط حاصل جمع نمرات ۶ گویه بر اساس طیف ۵ درجه‌ای لیکرت، در سطح کمی سنجیده شده است.

جهت‌گیری‌های مذهبی: عبارت است از اعتقاد به قوای لاهوتی و ماوراء الطبیعه و رعایت یک سلسله قواعد اخلاقی در زمینه ارتباط با خود، سایر بندگان و خدا و انجام

^۱ Putnam

مناسک عبادی در جهت تقریب خالق و جلب رضایت او به منظور تعالی روح (کتابی و همکاران، ۱۳۸۳: ۱۷۲). در این تحقیق جهت‌گیری‌های مذهبی در دو بعد جهت‌گیری درون دینی و برون دینی بر اساس مقیاس آلپورت و راس سنجش شدند. آلپورت و راس به ابداع دو مقیاس جهت‌گیری دینی (جهت‌گیری درون‌دینی و برون‌دینی) اقدام نمودند، که بعدها بسیاری از اندیشمندان علوم رفتاری از این مقیاس جهت سنجش باورهای دینی استفاده نمودند. این متغیر در سطح کمی و توسط حاصل جمع نمرات ۸ گویه بر اساس طیف ۵ درجه‌ای لیکرت، سنجیده شده است.

سازگاری (راهبرد کنار آمدن با محیط): چگونگی سازگاری و تطابق فرد با محیط مجتمع، در سطح کمی و به وسیله جمع نمرات ۷ گویه ماخوذ از مقاله ترجمه شده لی و همکاران، بر روی طیف ۵ درجه‌ای لیکرت، سنجش شده است.

رضایت از عملکرد ناجا: میزان رضایت ساکنین مجتمع از عملکرد نیروی انتظامی در برقراری امنیت در محله، به وسیله حاصل جمع نمرات طیفی خودساخته مشتمل بر ۷ گویه و در سطح کمی سنجش شده است.

یافته‌ها و نتایج

- یافته‌های توصیفی

ارزیابی یافته‌های پژوهش حاضر نشان می‌دهد که میانگین و میانه سنی پاسخگویان ۳۰ سال و نما ۳۲ سال بوده است. ۲۸ درصد متولد شهر و ۷۲ درصد متولد روستا بوده‌اند. در مورد وضعیت تاهل، یافته‌ها بیانگر آن بود که ۹۴ درصد پاسخگویان متاهل، و ۶ درصد مجرد بوده‌اند. از نظر سطح سواد ۱۴ درصد پاسخگویان زیر دیپلم، ۳۴ درصد دیپلم، ۱۳ درصد فوق دیپلم، ۳۰ درصد لیسانس، ۶/۶ درصد فوق لیسانس و ۱/۱ درصد دکترا بوده‌اند. میانگین درآمد خانواده تقریباً ۶۴۳ هزار تومان، کمترین درآمد ۲۰۰ هزار

تومان و بیشترین آن یک میلیون و پانصد هزار تومان بوده است. از نظر توزیع شغلی ۵۵ درصد پاسخگویان بیکار، ۱۴ درصد دارای مشاغل آزاد، ۹ درصد در بخش خصوصی و ۲۲ درصد در بخش دولتی شاغل بوده‌اند. توزیع پاسخگویان بر اساس مالکیت مسکن داده‌ها نشان داد که ۵۱ درصد پاسخگویان در منازل شخصی ساکن بوده و سایر پاسخگویان مستاجر بودند. در تبیین متغیر وابسته، میانگین نمره اخذ شده ۲۹,۵ و بیانگر آن است که پاسخگویان از احساس امنیت نسبتاً متوسطی برخوردارند. همچنین میانگین نمرات اخذ شده برای هر یک از متغیرهای مستقل، در مقایسه با میانگین ممکن برای هر متغیر، از میزان متوسط به بالایی برخوردار بوده است. این میزان برای جهت‌گیری مذهبی بیشترین (۳۳/۳۸)، و برای راهبردهای انطباق (۱۷/۰۱) کمترین مقدار را داشته است (جدول ۲).

- یافته‌های استنباطی

فرضیه‌های این پژوهش (اطلاعات موجود در جدول ۲)، بیانگر آن است که متغیرهای؛ میزان رضایت از عملکرد ناجا ($r = ۰/۵۲۶$)، کنترل اجتماعی ($r = ۰/۴۴۳$)، سرمایه اجتماعی ($r = ۰/۳۲۴$) و جهت‌گیری مذهبی ($r = ۰/۳۱۶$) با احساس امنیت اجتماعی، همبستگی مستقیم، متوسط، و در سطح ۹۹ درصد معنی‌داری دارد. توجه به نتایج فوق نشان می‌دهد که هرچه میزان این متغیرها در بین پاسخگویان بیشتر باشد، میزان احساس امنیت آنها نیز افزایش می‌یابد. همچنین رابطه معنی‌داری بین متغیر سازگاری و متغیر وابسته مشاهده نمی‌شود.

- تحلیل رگرسیونی چند متغیره

تفسیر نتایج جدول ۳ جهت تحلیل رگرسیونی چند متغیره نشان می‌دهد که متغیرهای میزان رضایت از عملکرد ناجا و سرمایه اجتماعی طی ۲ مرحله وارد معادله شده و در نهایت با همبستگی ۰,۵۶۴ و ضریب تعیین ۰,۳۱۸ تقریباً ۳۲ درصد از تغییرات متغیر

وابسته یعنی احساس امنیت را تبیین نموده‌اند. در مجموع ارزیابی یافته‌ها نشان می‌دهد که مدل پژوهش حاضر از قدرت تبیین و پیش‌بینی متوسطی برخوردار است.

جدول ۲. آزمون فرضیه‌های پژوهش

فرضیه	میانگین	انحراف معیار	ضریب پیرسون	سطح معنی‌داری
افزایش سرمایه اجتماعی باعث افزایش احساس امنیت زنان می‌شود.	۲۴/۷	۴/۷۰۴۷	۰/۳۲۴**	۰/۰۰
افزایش کنترل اجتماعی باعث افزایش احساس امنیت زنان می‌شود.	۱۹/۸۳	۳/۶۳۳۲	۰/۴۴۳**	۰/۰۰
افزایش جهت‌گیری مذهبی باعث افزایش احساس امنیت زنان می‌شود.	۳۳/۳۸	۵/۴۵۸۸	۰/۳۱۶**	۰/۰۰
افزایش سازگاری باعث افزایش احساس امنیت زنان می‌شود.	۱۷/۰۱	۴/۱۳۳۷	۰/۰۷۵	۰/۴۸
افزایش رضایت از عملکرد ناجا باعث افزایش احساس امنیت زنان می‌شود.	۲۱/۴۳	۶/۶۲۰۴	۰/۵۲۶**	۰/۰۰

** معنی‌داری در سطح ۹۹ درصد

جدول ۳. تحلیل چند متغیره برای پیش‌بینی متغیر وابسته

مرحله	R	R2	تغییرات R2	خطای استاندارد
اول	۰,۵۲۶	۰,۲۷۷	۰,۲۶۹	۷,۸۳۸۸۵
دوم	۰,۵۶۴	۰,۳۱۸	۰,۳۰۲	۷,۶۵۷۲۷
Sig= ۰,۲۳		Constant = ۵,۴۲۷		

با توجه به علائم ضرایب B موجود در جدول ۴ مشاهده می‌شود که متغیرهای میزان رضایت از عملکرد ناجا ($B=۰,۶۵۹$) و سرمایه اجتماعی ($B=۰,۴۰۶$) اثر مثبت بر احساس امنیت دارند. به عبارت دیگر دو عامل فوق دارای رابطه‌ای مستقیم با متغیر وابسته هستند.

جدول ۴. عناصر درون معادله برای پیش‌بینی متغیر وابسته

متغیر	ضریب B	T	SigT
رضایت از عملکرد ناجا	۰,۶۵۹	۵,۲۶۹	۰,۰۰
سرمایه اجتماعی	۰,۴۰۶	۲,۳۰۶	۰,۰۲

معادله پیش‌بینی رگرسیون چند متغیره با توجه به جداول فوق برای پیش‌بینی میزان احساس امنیت در بین نمونه مورد بررسی به صورت زیر است:

$$Y = (0,427) + (0,659 \times x_1) + (0,406 \times x_2)$$

جدول ۶ نشان می‌دهد متغیرهای؛ کنترل اجتماعی، سازگاری و جهت‌گیری مذهبی خارج از معادله قرار گرفته‌اند. این مساله به معنی کم اهمیت بودن متغیرهای مذکور نمی‌باشد، بلکه از آنجا که در روش مرحله به مرحله، هدف، انتخاب بهترین متغیرها برای پیش‌بینی است، حصول این نتیجه به دلیل وجود همبستگی بین متغیرهای خارج از معادله با متغیرهای درون معادله است.

جدول ۵. متغیرهای خارج شده از جدول به روش گام به گام

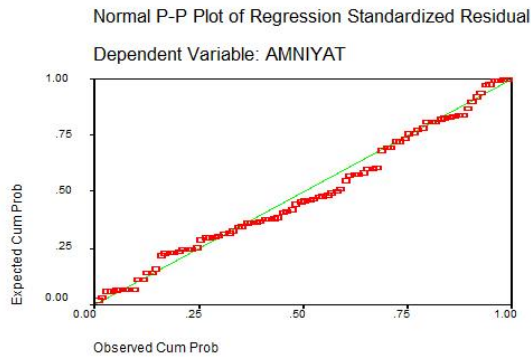
متغیر	همبستگی جزئی	Beta	T	Sig T
کنترل اجتماعی	۰,۱۶۶	۰,۱۷۸	۱,۶۷۵	۰,۰۹۷
سازگاری	۰,۰۰۴	۰,۰۰۳	۰,۰۳۷	۰,۹۷۱
جهت‌گیری مذهبی	۰,۱۰۷	۰,۰۰۹	۱,۰۱۴	۰,۳۱۳

برای اندازه‌گیری چند هم خطی^۱ در متغیرهای مستقل از دو روش ارزش تحمل^۲ و عامل تورم واریانس استفاده شد. در نمودار ۱ نقاطی که روی قطر قرار دارند گویای آن‌اند که احتمال تجمعی مشاهده شده با احتمال تجمعی مورد انتظار یکی است. در

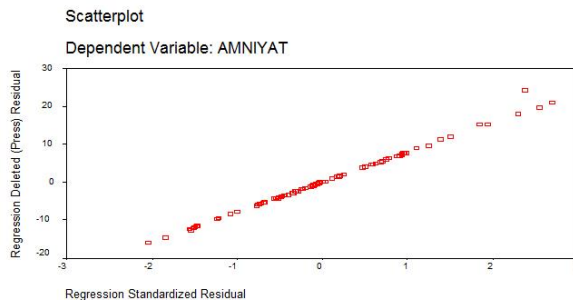
^۱ Multicollinearity

^۲ Tolerance Value

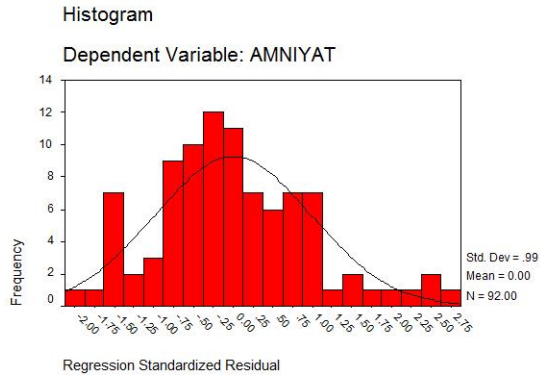
واقع هر چه نقاط حول قطر بیشتر تجمع کنند، دقیق تر می توان متغیر وابسته را پیش بینی کرد. در نمودار زیر ملاحظه می شود، وابستگی بین متغیر وابسته و سایر متغیرها وجود دارد. این نمودار نشان می دهد که این خط تا چه اندازه با واقعیت منطبق است. اگر خط کاملاً برازنده باشد، هر مورد احتمال تجمعی مشاهده شده باید با احتمال تجمعی مورد انتظار هم اندازه باشد و نقطه روی خط ۴۵ درجه بیفتد، ولی ملاحظه می شود که نقاط از خط انحراف دارند و اکثراً در دو طرف پراکنده اند.

نمودار ۱. وجود رابطه بین متغیر وابسته (کیفیت زندگی) و متغیرهای مستقل

نمودار ۲. نمودار پراکنش باقی مانده‌ها در مقابل پیش بینی برای ارزیابی مدل نهایی

نمودار ۳. توزیع نرمال باقی مانده‌های استاندارد شده

بحث و نتیجه‌گیری

مهاجرت به سوی مراکز شهری و توسعه شهرها، ساختار جوان جمعیت و رسیدن به سن ازدواج و نیاز به مسکن، و نیز عدم وجود زمین کافی برای ساخت مسکن خانوارهای جدید، توجه به احداث مجتمع‌های مسکونی را حائز اهمیت نموده است. ایجاد چنین طرح‌های انبوه و عظیمی، همراه با نوع معماری و فشرده بودن فضای آنها، پیامدها و مشکلات دیگری را با خود به همراه دارد که از مهمترین آنها، عدم احساس امنیت در بین ساکنین این مجتمع‌ها می‌باشد. امروزه این مساله ذهن بسیاری از اندیشمندان، آسیب‌شناسان اجتماعی و نهادهای امنیتی ذیربط را به خود مشغول نموده است. لذا در راستای توجه به مساله احساس امنیت اجتماعی، این مقاله به شیوه پیمایشی و با توزیع پرسش نامه در بین ۲۷۴ نفر، به بررسی این مساله در بین زنان ساکن مجتمع‌های مسکونی مهر شهر ایلام و عوامل مرتبط با آن پرداخته است.

نتایج بررسی فرضیه‌های پژوهش بیانگر وجود همبستگی مستقیم، متوسط و معنی‌دار بین دو متغیر سرمایه اجتماعی و احساس امنیت است. در این راستا نتایج پژوهش امینی و همکاران (۱۳۹۴)، حسن‌زاده و همکاران (۱۳۹۳)، امین‌بیدختی و شریفی (۱۳۹۱) نیز حاکی از آن است که سرمایه اجتماعی بر امنیت، اثر مثبت و معنادار دارد. بر اساس دیدگاه بوم‌شناسی، هر اندازه افراد دارای سرمایه اجتماعی بالاتری باشند،

(به این معنا که این متغیر به عنوان مجموعه‌ای از ذخائر ارزشمند مانند اعتماد متقابل در بین افراد، حمایت‌های اجتماعی، روانی و مالی، وجود شبکه‌های خویشاوندی، حس تعلق و وابستگی، حسن تفاهم، همدردی، دوستی، همبستگی و سرمایه در برنامه‌های مختلف زندگی در محیط زندگی برای افراد وجود داشته باشد)، سازگاری و در نتیجه احساس امنیت آنها در مجتمع‌های مسکونی در وضعیت بهتری قرار خواهد گرفت. دیدگاه بوم‌شناسی بر آن است که زندگی در نواحی کلان شهرها، باعث بی‌برنامگی، آشفتگی، آنومی و خصوصیاتِ چون ضعف پیوندهای اجتماعی و از بین رفتن حمایت‌های اجتماعی می‌شود. زندگی در چنین محیط‌هایی به فشارهای فیزیکی و روانی افراد منجر می‌شود، لذا به آنها احساس از خود بیگانگی و جدایی دست می‌دهد. در صورتی که این مدل اتفاق بیفتد، افراد به‌طور قابل توجهی با چالش‌هایی در حفظ سلامت روانی و فیزیکی مواجه می‌شوند، به‌طوری که نظام حمایت اجتماعی برای آنها ضعیف می‌شود و احساس ناامنی می‌کنند (شویریان و شویریان، ۱۹۹۳: ۲۸۷).

فرضیه بعدی بیانگر رابطه مستقیم، متوسط و معنی‌دار بین متغیر کنترل اجتماعی با متغیر وابسته است. بر اساس تئوری کنترل اجتماعی هیرشی^۱، پیوند فرد با جامعه مهمترین متغیر در هم‌نوا بودن یا هم‌نوا نبودن فرد است. لذا احساس ناامنی وقتی اتفاق می‌افتد که قیود فرد نسبت به اجتماع ضعیف شوند، یا به‌طور کلی از بین بروند (هیرشی، ۱۳۷۹: ۳۸-۳۴).

از دیگر متغیرهای مرتبط با احساس امنیت اجتماعی، جهت‌گیری مذهبی پاسنخگویان است. نتایج پژوهش حاکی از رابطه مستقیم، متوسط و معنی‌دار بین این دو متغیر است. دین داری نقش مهمی در کاهش بی‌عدالتی و ایجاد احساس یک پارچگی اجتماعی دارد. دین می‌تواند شعله‌های خودمحموری و خودپرستی را فرو نشاند و با تمسک به باورهای دینی و گسترش معنویت در جامعه، از احساس ناامنی در زندگی اجتماعی بکاهد. آلپورت استدلال می‌کند که نگرش مذهبی تعیین می‌کند که چگونه

^۱ Hirschi

کارکردهای مذهبی، به‌عنوان مکانیزمی برای ارزش‌یابی و در ارتباط با حوادث استرس‌زای زندگی به کار می‌روند. این ارزش‌یابی می‌تواند بین نگرش‌های مذهبی و احساس امنیت اتصال برقرار کند. او در بحث شخصیت انسان متوجه شد که کل زندگی انسان وابسته به ایمان اوست. به این معنا که هر چه فرد دارای دین‌داری درونی باشد، احساس امنیت بیشتری دارد (آلپورت، ۱۹۶۷: ۴۳۳). نتایج پژوهش‌های دوله و همکاران (۲۰۱۵)، بابایی و حسینی (۱۳۹۴)، حاتمی و همکاران (۱۳۹۴)، موحد و همت (۱۳۹۲)، امین‌بیدختی و شریفی (۱۳۹۱)، مختاری و همکاران (۱۳۹۱) نیز این امر را تایید می‌نمایند. همچنین کوئینینگ (۲۰۰۷) در تحقیقی نشان داد افرادی که اعتقادات مذهبی قوی‌تری دارند، احساس امنیت بیشتری از محیط می‌کنند و سازگاری بیشتری با موقعیت‌های استرس‌زا دارند.

همچنین بررسی فرضیه‌ها بیانگر آن است که بین متغیر میزان رضایت از عملکرد ناجا با احساس امنیت اجتماعی، همبستگی مستقیم، متوسط و معنی‌داری وجود دارد. به این صورت که هرچه مردم اطمینان بیشتری به عملکرد نیروهای انتظامی داشته باشند، احساس امنیت در بین آنها افزایش می‌یابد. نیروی انتظامی به عنوان بخش مهمی از نظام سیاسی کشور، وظیفه تامین امنیت داخلی را بر عهده دارد. به هر اندازه که نیروهای پلیس در سطح جامعه با تکیه بر سه اصل سرعت، دقت و صحت بتوانند قدرت عمل خود را در مقابله با جرایم و ناهنجاری‌ها نشان دهند، زمینه برای گسترش ناامنی کاسته شده، فرآیند جرم در حیطه کنترل پلیس قرار خواهد گرفت و در این اوضاع فضای توسعه امنیت اجتماعی فراهم خواهد گردید (بیات، ۱۳۸۷: ۱۰). یحیی‌زاده و خدروی (۱۳۹۴)، طاهری و همکاران (۱۳۹۱) و باباخانی (۱۳۸۹) نیز در پژوهش‌های خود رابطه معنی‌داری بین نقش پلیس و احساس امنیت را نشان داده‌اند.

تفسیر نتایج تحلیل رگرسیونی چند متغیره نشان می‌دهد که متغیرهای میزان رضایت از عملکرد ناجا و سرمایه اجتماعی تقریباً ۳۲ درصد از تغییرات متغیر وابسته یعنی احساس امنیت را تبیین نموده‌اند. در مجموع، ارزیابی یافته‌ها نشان می‌دهد که مدل پژوهش حاضر از قدرت تبیین و پیش‌بینی متوسطی برخوردار است.

لازم به ذکر است که نتایج این پژوهش، در راستای شناسایی و رفع مسائل و مشکلات موجود در مجتمع‌های مسکن مهر (به ویژه در بخش امنیت عمومی) می‌تواند مورد استفاده نیروی انتظامی، شهرداری، مسکن و شهرسازی و سایر نهادهای ذیربط قرار گیرد.

در پایان با توجه به عدم انجام پژوهش علمی در مورد مجتمع‌های مسکن مهر شهر ایلام، و مشکلات پیش آمده برای ساکنان آن، مهمترین راهکارها و پیشنهادهای لازم در زمینه کاهش احساس ناامنی و افزایش احساس امنیت در این منطقه، به شرح ذیل آمده است:

- با توجه به فشردگی فضای کالبدی مجتمع‌های مسکن مهر، و نیز احداث آن در حاشیه شهر ایلام، رسیدگی به وضعیت روشنایی معابر، ایجاد فضای سبز مناسب و ویژه زنان و کودکان، ایجاد فرهنگ - سرا، خدمات‌رسانی اتوبوس‌های شهری و سازمان دهی سواری‌های مسافرکش و نظارت بر آنها، از اهم نیازهای این منطقه از شهر ایلام در جهت افزایش احساس امنیت در بین ساکنان، به ویژه زنان است.
- تعامل پلیس با ساکنان مجتمع‌ها و حضور بیشتر پلیس در بین مردم، نوعی احساس امنیت و فراغ خاطر در میان ساکنان به وجود می‌آورد. قابل دسترس بودن گشت‌های ویژه ناجا در این منطقه نیز از ضروریات است.
- افزایش مشارکت اجتماعی در بین افراد باعث افزایش احساس امنیت نیز می‌شود، از این رو برای ارتقای مشارکت اجتماعی و به تبع آن افزایش احساس امنیت اجتماعی در بین ساکنان مجتمع‌ها، با زمینه‌سازی برای افزایش مشارکت در مناسبت‌ها و موقعیت‌های مختلف (جشن‌ها، اعیاد، سوگواری‌ها و ...) و به صحنه کشیدن مردم برای کارهای جمعی و عمومی، می‌توان گام‌های موثری در این زمینه برداشت.
- در نظر گرفتن ویژگی‌های کالبدی موثر بر کاهش موقعیت‌های جرم‌زا و افزایش احساس امنیت، در ساخت و ساز مجتمع‌های جدید از ضروریات

است. احداث مجتمع‌های جدید با طبقات کمتر و فاصله بیشتر از هم، در مناطق مرکزی شهر ایلام، می‌تواند در ارتقای احساس امنیت در بین ساکنان موثر باشد.

منابع

احمدی، محمد و کلدی علی رضا. ۱۳۹۲. «احساس امنیت اجتماعی زنان و عوامل اجتماعی مؤثر بر آن؛ شهر سنندج». فصل‌نامه رفاه اجتماعی، سال ۱۳ (شماره ۴۹): صص ۳۲۱-۳۰۵.

اکبری، رضا و پاک‌بنیان سمانه. ۱۳۹۱. «تاثیر کالبد فضاهای عمومی بر احساس امنیت اجتماعی زنان». نشریه هنرهای زیبا، معماری و شهرسازی، دوره ۱۷ (شماره ۲): صص ۶۴-۵۳.

امین‌بیدختی، علی‌اکبر و شریفی، نوید. ۱۳۹۱. «بررسی نقش مداخله‌گرایانه سازه سرمایه اجتماعی در رابطه بین دین‌داری و احساس امنیت اجتماعی». فصل‌نامه پژوهش‌های راه بردی امنیت و نظم اجتماعی، سال ۱ (شماره ۳): صص ۳۸-۱۳.

امینی، محمدتقی و پیرعلی، علیرضا و سیادت سعیده. ۱۳۹۴. «راهبردهای بهبود احساس امنیت اجتماعی». فصل‌نامه مطالعات جامعه‌شناختی شهری، سال ۵ (شماره ۱۵): صص ۶۲-۲۷.

باباخانی، فرهاد. ۱۳۸۹. «بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت با تاکید بر نقش پلیس». فصل‌نامه مطالعات امنیت اجتماعی، دوره جدید (شماره ۲۱): صص ۱۹۹-۱۸۳.

بابایی، محبوبه و حسینی سید مهدی. ۱۳۹۴. «رابطه بین میزان پای بندی به ارزش‌های دینی و میزان احساس امنیت اجتماعی در بین دانشجویان دانشگاه پیام‌نور شهر دیوان دره». فصل‌نامه مطالعات علوم اجتماعی ایران، سال ۱۲ (شماره ۴۵): صص ۲۲-۱.

بیات، بهرام. ۱۳۸۷. «تبیین جامعه‌شناختی احساس امنیت در بین شهروندان تهرانی». دکترای جامعه‌شناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه اصفهان، اصفهان.

حاتمی، علی و احمدی، بختیار و اسماعیلی عطا. ۱۳۹۴. «بررسی عوامل مرتبط با میزان احساس امنیت اجتماعی شهروندان مورد مطالعه زنان شهر کرمانشاه». فصل‌نامه پژوهش‌های راه بردی امنیت و نظم اجتماعی، سال ۴ (شماره ۳): صص ۱۲۱-۱۰۳.

حاجیان، ابراهیم. ۱۳۸۴. «چارچوب روش‌شناختی برای بررسی احساس امنیت». فصل‌نامه مطالعات امنیت اجتماعی. دوره ۱ (شماره ۲-۳): صص ۱۵۰-۱۲۹.

حسن‌زاده ثمرین، تورج و همتی گیلانی، مهناز و مسعودی گزی منیره. ۱۳۹۳. «بررسی و تبیین رابطه بین سرمایه اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی». فصل‌نامه پژوهش‌های راه بردی امنیت و نظم اجتماعی، سال ۳ (شماره ۱): صص ۱۳۶-۱۱۷.

رستگار، خدیجه و حقیقت، فهیمه و زارع، حکیمه و حسن‌زاده کاظم. ۱۳۹۴. «بررسی رابطه احساس امنیت اجتماعی و نظارت (طبیعی و غیرطبیعی) با سلامت اجتماعی در میان زنان ۱۸ سال به بالای ساکن شهر شیراز». فصل‌نامه جامعه‌شناسی زنان (زن و جامعه)، سال ۶ (شماره ۳) صص: ۱۰۴-۷۹.

ریتزر، جورج. ۱۳۹۴. نظریه‌های جامعه‌شناسی در دوران معاصر، محسن ثلاثی. تهران: انتشارات علمی

طاهری، زهرا و ربانی، رسول و ادیبی‌سده، مهدی. ۱۳۹۱. «رابطه نقش پلیس و احساس امنیت در شهر اصفهان در سال ۱۳۸۸». فصل‌نامه پژوهش‌های راه بردی امنیت و نظم اجتماعی، سال ۱ (شماره ۱): صص ۳۸-۲۱.

فیلد، جان. ۱۳۹۲. سرمایه اجتماعی، غلامرضا غفاری و حسین رضوانی، تهران: انتشارات کویر.

قاسمی، راضیه و محمدی، اصغر. ۱۳۹۲. «بررسی میزان احساس امنیت و عوامل اجتماعی مؤثر بر آن در بین شهروندان ۴۴-۱۵ ساله شهرکرد». فصل‌نامه دانش انتظامی چهارمحال و بختیاری، دوره اول (شماره ۲): صص ۳۷-۲۱.

کتابی، محمود و گنجی، محمد و معصومی، رضا و احمدی، یعقوب. ۱۳۸۳. «دین، سرمایه اجتماعی و توسعه اجتماعی فرهنگی». مجله پژوهشی دانشگاه اصفهان. جلد هفدهم (شماره ۲): صص ۱۶۹-۱۹۲.

مختاری، مریم و بلالی، اسماعیل و میرفردی، اصغر و حسینی‌اخگر، معصومه. ۱۳۹۱. «بررسی عوامل اجتماعی و فرهنگی مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی در شهر یاسوج». فصل نامه پژوهش‌های راه بردی امنیت و نظم اجتماعی. سال ۱ (شماره ۲): صص ۴۰-۲۱.

مشکینی، ابوالفضل و رحیمی، حجت‌الله و صالحی، اسماعیل. ۱۳۹۲. «ادارک امنیت محله‌ای و استفاده از فضاهای عمومی: تفاوت‌های جنسی و سنی در مرکز شهر تهران». فصل نامه مطالعات اجتماعی روان‌شناختی زنان، دوره ۱۱ (شماره ۱): صص ۱۵۰-۱۲۵.

مظلوم‌خراسانی، محمد و اسمعیلی، عطاء. ۱۳۸۹. «بررسی میزان احساس امنیت اجتماعی زنان شهر مشهد در سال ۱۳۸۵-۸۶ و عوامل مؤثر بر آن». مجله علوم اجتماعی دانشگاه فردوسی مشهد. سال ۷ (شماره ۲): صص ۲۱۹.

موحد، مجید و همت، صغری. ۱۳۹۲. «مطالعه عوامل فرهنگی و اجتماعی مرتبط با احساس امنیت اجتماعی زنان». فصل نامه زن و جامعه، سال ۴ (شماره ۲): صص ۸۳-۵۵.

وحید، فریدون و کلانتری، صمد و فاتحی، ابوالقاسم. ۱۳۸۳. «رابطه سرمایه اجتماعی با هویت اجتماعی دانشجویان (مطالعه موردی یازده دانشگاه دولتی شهر تهران)». مجله پژوهشی دانشگاه اصفهان. جلد ۱۷ (شماره ۲): صص ۹۲-۵۹.

یحیی‌زاده، حسین و خدری، بهزاد. ۱۳۹۴. «عوامل اجتماعی و اقتصادی مرتبط با احساس امنیت اجتماعی زنان سرپرست خانوار در شهرستان مریوان». فصل‌نامه رفاه اجتماعی، سال ۱۵ (شماره ۵۶): صص ۱۸۴-۱۵۱.

Allport, G.W & Ross, J.M(1967). Personal Religious Orientation and Prejudice, Journal of Personality and Social Psychology: 5(4), Pp:432-443.

<http://www.mendeley.com/research/personal-religious-orientation-and-prejudice/>

- Dowleh, M & Rahmatinejad, S & Talebi, M & Abdolabbas, N. (2015). Study of Sociological Effective Factors on Feelings of Social Security. *Journal of Applied Environmental and Biological Sciences*. 5(1):119-126.
[http://www.textroad.com/pdf/JAEBS/J.%20Appl.%20Environ.%20Biol.%20Sci.,%205\(1\)119-126,%202015.pdf](http://www.textroad.com/pdf/JAEBS/J.%20Appl.%20Environ.%20Biol.%20Sci.,%205(1)119-126,%202015.pdf)
- Hirschi, T.(1979). "Separate but unequal is better." *Journal of Research in Crime and Delinquency*. 16, Pp: 34-38.
<http://jrc.sagepub.com/content/16/1/34.extract>
- Koenig, H.G.(2007). "spirituality and depression: A Look at the Evidence". *southern medical journal*, 100(7), pp: 737-739.
http://journals.lww.com/smajournalonline/Citation/2007/07000/Spirituality_and_Depression__A_Look_at_the.26.aspx
- Schwirian, O. K. & M. P. Schwirian.(1993). "Neighboring, residential satisfaction and psychological well-being inurban elders." *Journal of Community Psychology*, 21(4), Pp: 285-299.
[http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/1520-6629\(199310\)21:4%3C285::AID-JCOP2290210405%3E3.0.CO;2-Y/pdf](http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/1520-6629(199310)21:4%3C285::AID-JCOP2290210405%3E3.0.CO;2-Y/pdf)

نویسنده

almasi_57@yahoo.com

دکتر مسعود الماسی

مربی گروه علوم اجتماعی دانشگاه پیام نور